

TRANSPORTO PRIEMONIŲ CIVILINĖS ATSAKOMYBĖS PRIVALOMOJO DRAUDIMO NETURTINĖS ŽALOS ATLYGINIMO DYDŽIO PAGRINDIMO (2011)

MOKSLO DARBŲ
SAVADAS

Pagrindas: R. Astrausko ir L. Skliutienės peticija „Dėl Lietuvos Respublikos transporto priemonių civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymo 11 straipsnio pakeitimo“

Tyrėja: Lina Beliūnienė

Pareiškėjų siūloma koreguoti galiojančios Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymo (toliau- Įstatymo) redakcijos 11 str. 1 d. 1-3 p., kiek juose nustatytas neturtinės žalos atlyginimo ribojimas apskritai ir kiek juose nurodytas atlygintinas konkretus maksimalus neturtinės žalos dydis, kuris yra galimos atlyginti žalos asmeniui dydžio sudėtinė dalis. Siūloma išbraukti minimų Įstatymo punktų frazes: „tarp jų 1 000 eurų dėl neturtinės žalos“, „tarp jų 2 500 eurų dėl neturtinės žalos“ ir „tarp jų 5 000 eurų dėl neturtinės žalos“.

Šis siūlymas, išdėsdamas argumentus, vertintinas kaip netiesiogiai (numanomai) ir todėl nepakankamai argumentuotas minimo teisinio reguliavimo galimo neatitikimo Konstitucijai požyriui. Tačiau daroma išvada, kad Pareiškėjų siūlymas koreguoti Įstatymą Pareiškėjų nurodytą apimtį rekomenduotinas svarstyti iš esmės. Turėtų būti atsižvelgiama į bendrąjį materialinės ir moralinės žalos atlyginimo būtinumą kaip konstitucinio principo aiškinimą ir teismų praktikos kryptį, kuria remiasi ir Pareiškėjai, aiškinti Įstatyme (Pareiškėjų palaikomos ankstesnės Įstatymo redakcijos) įtvirtintos žalos asmeniui sąvoką kaip apimančią ir neturtinę žalą.

Esminis dalykas - vadovaujantis materialinės ir moralinės žalos atlyginimo būtinumu kaip konstituciniu principu, egzistuoja prielaidos plačiau aiškinti žalos asmeniui sąvoką kaip apimančią ir neturtinę žalą ir todėl atlygintą, jei ji padaryta. Šis konstitucinis principas kaip vadovaujantis pradasis turėtų būti taikomas ir privalomojo civilinės atsakomybės draudimo teisiniuose santykiuose.

Teismų praktikos analizė patvirtina, kad remiamasi minėtuoju Konstitucijos 30 str. 2 d. įtvirtintu konstituciniu moralinės žalos atlyginimo principu, kad bandoma kiek liberaliau pažvelgti į neturtinės žalos instituto ribas, atsisakant formalaus jų taikymo, pasisakant už būtinumą kompensuoti asmeniui neturtinę žalą visais atvejais, kai tokia žala neteisėtai veiksmais jam yra padaryta.

Manoma, kad įgyvendinus Pareiškėjų siūlymą, būtų įtvirtintas reguliavimas, kuris neriboja atlygintinos neturtinės žalos dydžio suma, išskiriama iš bendros žalos asmeniui kategorijos. Siūlomas reguliavimas suteikia platesnes garantijas nukentėjusiajam trečiajam asmeniui dėl jo patirtos žalos ir todėl geriau įgyvendina pagrindinį privalomojo civilinės atsakomybės draudimo tikslą - saugoti nukentėjusiojo interesus.